

[इंग्रजीमध्ये टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठीमध्ये अनुवाद]

आयकर आयुक्त, गुजरात अहमदाबाद

विरुद्ध

तेजाजी फरासराम खारावाला लिमिटेड.

19 जुलै 1967

[न्या. जे. सी. शाह, न्या. एस. ए. सिक्री आणि न्या. व्ही. रामास्वामी]

भारतीय आयकर कायदा, 1922 चे कलम 4 (3) (vi) - कर्तव्यांच्या पूर्ततेतील संपूर्ण आणि अपरिहार्य खर्चासाठी प्रतिनिधीला भत्ता - कलमांतर्गत सूट संपूर्ण रकमेवर लागू आहे की नाही, मंजूर केलेली सूट प्रत्यक्षात दिली आहे की नाही - खर्चात प्रत्यक्षात खर्च करणे समाविष्ट आहे की नाही.

प्रतिवादी दुसऱ्या कंपनीने उत्पादित केलेल्या वस्तूसाठी विक्री एजंट म्हणून काम करत होते. त्यांना विक्रीवर 7.5% विक्री दलाली म्हणून आणि 5% आकस्मिक खर्च म्हणून देण्यात आले. आकस्मिक खर्चासाठी अनुदानातून खर्च न केलेली रक्कम भारतीय प्राप्ती कर कायदा, 1922 च्या कलम 4 (3) (vi) नुसार करातून सूट देण्यात आली आहे का, हा करप्रक्रियेतला प्रश्न होता. उच्च न्यायालयाने असे म्हटले आहे की, प्रतिवादींना मिळालेली "5% दलाली" हे खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी विशेष भत्ता

दर्शवते आणि त्या कारणास्तव त्याला करातून सूट आहे. महसूल विभागाने याचिका दाखल केली.

असे ग्राह्य धरण्यात आले की: (i) कलम 4 (3) (vi) मध्ये ज्या प्रकारे व ज्या संदर्भात 'खर्च' या बाबीचा उल्लेख येतो त्या संदर्भात निःसंशयपणे याचा अर्थ 'खर्च करणे किंवा खर्चून जाणे' असा होतो. सवलतीसाठी पात्र होण्यासाठी भत्ता हा एखाद्या पदाची कर्तव्ये पार पाडताना किंवा नफ्याचा रोजगार करताना झालेला किंवा पूर्णपणे आणि अपरिहार्यपणे झालेला खर्च भागविण्यासाठी दिला जाणे आवश्यक आहे. [41 अ]

(ii) कलम 4 (3) (vi) बनवताना, कायद्याच्या निर्मात्यांचा हेतू करपात्र व्यक्तिला त्याच्या स्वतःच्या फायद्यासाठी प्राप्त झालेल्या रकमेच्या संदर्भात सूट देणे हा नव्हता, तर संपूर्ण आणि आवश्यक खर्च पूर्ण करण्याच्या प्रतिनिधी (दलाल) म्हणून त्याच्या कर्तव्यांच्या पूर्ततेमध्ये समाविष्ट करण्याच्या विशिष्ट हेतूसाठी होता. असे म्हणणे वाजवी ठरेल की, केवळ अनुदानदाराच्या पदाची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी किंवा त्याच्या रोजगाराच्या पूर्ततेसाठी पूर्णपणे आणि अपरिहार्यपणे खर्च होणाऱ्या किंवा खर्च केल्या जाणाऱ्या खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी दिलेला भत्ता कायदांतर्गत सूट मिळण्यास पात्र आहे आणि खर्चाची पूर्तता केल्यानंतर अनुदानग्राहीच्या हातात येणारी कोणतीही अतिरिक्त रक्कम ही खर्चाची पूर्तता करण्यासाठीच्या भत्त्याचे स्वरूप धारण करत नाही. जरी नियोक्त्याने नोकरीच्या

किंवा नफ्याच्या पदाच्या कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी किंवा कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी खर्च न केलेल्या रकमेच्या अग्रिम परतावा मागणी करण्यापासून स्वतःला अक्षम केले असेल आणि अनुदानग्राहीच्या हातात उरलेली अतिरिक्त रक्कम प्राप्तिकर कायद्याच्या उद्देशाने मिळवली असेल, जे अतिरिक्त मोबदल्याचे स्वरूप आहे. [40 सी. ई.]

तेजाजी फरासराम खारावाला विरुद्ध आयकर आयुक्त, मुंबई (मुफसल), [1948] 16 आय. टी. आर. 260, नामंजूर केले.

(iii) भत्ता लेखा वर्ष किंवा वर्षापेक्षा जास्त कालावधीच्या संदर्भात असू शकतो. परंतु त्या कारणास्तव खात्याच्या वर्षात प्रत्यक्षात झालेल्या खर्चाद्वारे कमी केलेली संपूर्ण पावती त्या वर्षात करपात्र होणार नाही. अशा परिस्थितीत, खर्च केला गेला आहे त्या खात्याच्या वर्षाच्या संदर्भात कमी केलेली रक्कम निश्चित करणे हे प्राप्तिकर अधिकाऱ्याचे कर्तव्य असेल आणि निश्चित केलेली रक्कम आणि प्रत्यक्षात खर्च केलेली रक्कम यांच्यातील फरक केवळ करामध्ये आणला जाईल. [41 जी]

वित्त अधिनियम 1955 द्वारे कलम 4 (3) (vi) मध्ये दुरुस्तीनंतरही या संदर्भात स्थिती तशीच आहे, [41 ब]

आयकर आयुक्त, उत्तर प्रदेश विरुद्ध शर्मा आणि कंपनी, 57 ए. आय. टी. आर. 470, नामंजूर केले.

दिवाणी अपीलीय न्यायाधिकरण

दिवाणी अपील क्रमांक २१६२/१९६६

गुजरात उच्च न्यालयाने दिवाणी अपील क्रमांक 2162/1966 मध्ये दिनांक 6, 9 सप्टेंबर, 1963 रोजी आयकर संदर्भ क्रमांक 9/1963 मध्ये दिलेल्या न्यायनिर्णय आणि आदेशाविरुद्ध अपील.

अपीलकर्त्या बी. सेन, ए. एन. किरपाल, आर. एन. सचथे आणि एस. पी. नायर.

प्रतिवादीतर्फे आय. एन. श्रॉफ.

न्या. शाह यांच्या न्यायालयाने न्यायनिर्णय पारित केला.

सीबा (इंडिया) मर्यादित- यानंतर 'प्रमुख' म्हणून संबोधले जाईल- यांनी 29 ऑक्टोबर 1928 रोजीच्या कराराद्वारे तेजाजी फरासराम खारावाला यांना काही प्रकारच्या रंगद्रव्ये आणि रंगद्रव्य सामग्री बाबतीत अहमदाबाद जिल्ह्यासाठी विक्री प्रतिनिधी म्हणून नियुक्ती केली होती, आणि प्रमुखांच्या रंगद्रव्ये आणि रंगद्रव्य सामग्री विक्रीवर त्यांना 12.5% च्या दराने दलाली (कमिशन) देण्याचे मान्य केले होते. या दलालीमध्ये "कार्यालये आणि गोदामांच्या देखभालीशी संबंधित सर्व शुल्क, उलाढालीवरील सूट आणि आकस्मिक खर्च इत्यादींचा समावेश होता".

20 ऑगस्ट 1935 रोजी झालेल्या कराराद्वारे दलालीशी संबंधित अटींमध्ये बदल करण्यात आले आणि देण्याचे मान्य झालेल्या दलालीपैकी 7.5% रक्कम विक्री दलाली म्हणून मानली जाणार होती आणि 5% रक्कम आकस्मिक खर्च म्हणून मानली जाणार होती, जसे की रंगारी यांना दिलेली दलाली इत्यादी.' दिनांक 27 ऑक्टोबर 1947 पासून विक्री प्रतिनिधीचे अधिकार प्रमुखांच्या संमतीने प्रतिवादी कंपनीला

देण्यात आले होते. मूल्यांकन वर्ष 1949-50 साठी कंपनीच्या करपात्र उत्पन्नाचे मूल्यांकन करताना, आयकर अधिकाऱ्याने करपात्र उत्पन्न रु. 58, 025/- हा रु. 1,90,538 - मधील जो फरक आहे, जे कंपनीला "5 टक्के कमिशन" म्हणून मिळाले आणि रु. 1,32,512 - विक्री प्रतिनिधी ज्या शुल्कांची पूर्तता करणार होता ते भरण्यासाठी कंपनीने खर्च केला. तथापि, प्राप्तीकर अपीलीय न्यायाधिकरणाने कंपनीचा हा युक्तिवाद मान्य केला की, कंपनीच्या करपात्र उत्पन्नाच्या मूल्यांकनात "5 टक्के दलाली" ची रक्कम प्राप्तीकर कायदा, 1922 कलम 4 (3) (vi) नुसार पूर्णपणे सूट देण्यात आली होती.

त्यानंतर आयुक्तांनी न्यायाधिकरणाकडे या प्रकरणाचे निवेदन काढण्यासाठी आणि पुढील प्रश्न मुंबई उच्च न्यायालयाकडे संदर्भित करण्यासाठी धाव घेतली:

"खटल्याच्या तथ्यांवर, विक्री एजन्सीचा व्यवसाय चालवताना मेसर्स सिबा लिमिटेडकडून करपात्र कंपनीला मिळालेल्या 12% पैकी 5% रकमेस कायद्याचे कलम 4 (3) (vi) नुसार करामध्ये सवलत आहे का?"

परंतु न्यायाधिकरणाने फक्त खालील प्रश्न संदर्भांकित केला :

"करपात्र कंपनीने भारतीय आयकर कायद्याचे कलम 4 (3) (vi) नुसार पद किंवा नफ्याचा रोजगार ग्राह्य धरला आहे का?"

मूलतः सादर केलेल्या प्रश्नावर निवेदन सादर करण्यासाठी न्यायाधिकरणाला निर्देश देण्यासाठी उच्च न्यायालयात आयुक्तांनी दाखल केलेला अर्ज फेटाळण्यात आला

आणि उच्च न्यायालयाने न्यायाधिकरणाने निश्चित केलेल्या प्रश्नाचे उत्तर होकारार्थी देताना असे निरीक्षण नोंदवले की, तेजाजी फरासराम खारावाला विरुद्ध आयकर आयुक्त, मुंबई (मुफसल) (1) या त्यांच्या आधीच्या निर्णयाद्वारे ते निर्णायकपणे निश्चित केले गेले होते, जे त्याच एजन्सीच्या करारांतर्गत मूळ विक्री प्रतिनिधीच्या उत्पन्नावर कर आकारणीच्या मूल्यांकन करण्याच्या कार्यवाहीतून उद्भवले होते. असे दिसते की असे निरीक्षण करताना न्यायालय काहीशा गैरसमजाखाली होते, कारण न्यायाधिकरणाने संदर्भित केलेल्या प्रश्नाचा न्यायनिर्णय आधीच्या निकालात झाला नव्हता.

न्यायाधिकरणाने निर्दिष्ट केलेल्या प्रश्नावर होकारार्थी उत्तर नोंदवाणाऱ्या उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाच्या विरोधात आणि प्रस्तावाची नोटीस फेटाळणाऱ्या आदेशाच्या विरोधात, आयुक्ताने या न्यायालयात अपील केले. या न्यायालयाने आयुक्तांचा अर्ज फेटाळत उच्च न्यायालयाने दिलेला आदेश रद्दबातल ठरवला आणि न्यायाधिकरणाने निर्दिष्ट केलेल्या प्रश्नावर उच्च न्यायालयाने नोंदवलेल्या उत्तराच्या अचूकतेवर अन्यथा कोणतेही मत व्यक्त न करता, आयुक्तांच्या अर्जात उपस्थित केलेल्या प्रश्नावर न्यायाधिकरणाला निवेदन दाखल करण्यास सांगण्याच्या निर्देशासह हे प्रकरण उच्च न्यायालयाकडे पाठविले.

त्यानंतर गुजरात उच्च न्यायालयात या प्रकरणाची सुनावणी झाली, आणि मुंबई राज्याच्या पुनर्रचनेमुळे ते हस्तांतरित करण्यात आले. गुजरातच्या उच्च

न्यायालयाने असे ग्राह्य धरले की कंपनीला मिळालेली "5% दलाली" ही 'रंगारी, प्रतिनिधी इत्यादींना दलाली' यासारख्या खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी विशेष भत्त्याचे प्रतिनिधित्व करते आणि त्या कारणास्तव त्याला करातून सूट देण्यात आली होती. उच्च न्यायालयाने असेही ग्राह्य धरले आहे की कंपनीकडे नफ्याचे पद किंवा रोजगार आहे. मूळ आणि पूरक प्रश्नावर उच्च न्यायालयाने नोंदवलेल्या उत्तरांविरुद्धात आयुक्तांनी पुन्हा या न्यायालयात अपील केले आहे.

भारतीय प्राप्तीकर कायदा, 1922 चे कलम 4 (3) (vi), जे मूल्यांकनाच्या वर्षात होते, ते खालीलप्रमाणे आहे :

"खालील वर्गांमध्ये येणारे कोणतेही उत्पन्न, नफा किंवा लाभ ते प्राप्त करणाऱ्या व्यक्तीच्या एकूण करपात्र उत्पन्नात समाविष्ट केले जाणार नाहीत.

(vi) नफ्याचे पद भूषवताना किंवा नफ्याचा रोजगारात कर्तव्य पार पाडताना पूर्णतः आणि अपरिहार्यपणे होणाऱ्या खर्चाच्या पूर्ततेसाठी कोणताही विशेष भत्ता, लाभ किंवा पूर्वावश्यकतेनुसार मंजूर केलेला"

हा खंड "केलेल्या" खर्चाच्या संदर्भात सूट देतो : परंतु त्या कारणास्तव नफ्याचे पद भूषवताना किंवा नफ्याच्या रोजगारात कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी भविष्यात होणाऱ्या खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी दिलेला भत्ता दावा केलेल्या सूट च्या बाहेर नाही. ज्या संदर्भात 'खर्च' या बाबीचा उल्लेख येतो त्या संदर्भात निःसंशयपणे याचा अर्थ 'खर्च करणे किंवा खर्चून जाणे' असा होतो. सवलतीसाठी पात्र ठरण्यासाठी, एखाद्या

पदाची कर्तव्ये पार पाडताना किंवा नफा कमावताना खर्च झालेला किंवा पूर्णपणे आणि अपरिहार्यपणे खर्च झालेला खर्च पूर्ण करण्यासाठी भत्ता स्पष्टपणे दिला जाणे आवश्यक आहे. परंतु आमच्या निर्णयात ज्या उद्देशाने भत्ता दिला गेला आहे, तो सूट देण्याच्या दाव्याचा एकमेव निर्धारक नाही. नफ्याचे पद भूषवणाऱ्या किंवा नफ्याचा रोजगार करणाऱ्या व्यक्तीला कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी, झालेल्या किंवा होणाऱ्या खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी दिलेला भत्ता अनुदानधारकाचे कोणतेही वास्तविक उत्पन्न नाही. हा प्रत्यक्षात नियोक्त्याने अनुदानदाराच्या संस्थेद्वारे केलेला खर्च आहे. या कायद्याच्या निर्मात्यांचा हेतू, करपात्र व्यक्तीला त्याच्या स्वतःच्या फायद्यासाठी नव्हे, तर संपूर्णतः आणि अपरिहार्यपणे झालेला खर्च किंवा प्रतिनिधी म्हणून त्याच्या कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी होणाऱ्या खर्चाची पूर्तता करण्याच्या विशिष्ट उद्देशाने प्राप्त झालेल्या रकमांच्या संदर्भात सूट देणे हा होता. म्हणूनच, असे म्हणणे वाजवी ठरेल की, केवळ अनुदानधारकाच्या नफ्याच्या पदाच्या किंवा रोजगाराच्या कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी पूर्णपणे आणि अपरिहार्यपणे झालेला खर्च किंवा होणारा खर्च यासाठी दिला जाणारा भत्ता कायद्यांतर्गत सूट मिळण्यास पात्र आहे आणि खर्चाची पूर्तता केल्यानंतर अनुदानधारकाच्या हातात उरलेली कोणतीही अतिरिक्त रक्कम खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी भत्तेचे स्वरूप धारण करत नाही तर पद भूषवण्यासाठी किंवा रोजगाराची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठीची असते. तरीही असे होईल, जरी नियोक्त्याने खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी किंवा पदाच्या कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी किंवा नफ्याच्या

रोजगारासाठी खर्च न केलेल्या रकमेचा अग्रिम परतावा मागणी करण्यापासून स्वतःला अक्षम केले असेल आणि अनुदानधारकाच्या हातात उरलेली अतिरिक्त रक्कम प्राप्तिकर कायद्यांतर्गत अतिरिक्त मोबदल्याचे स्वरूप प्राप्त करते.

नियोक्त्याने ज्या उद्देशाने अनुदान दिले आहे ते प्राप्तीकर कायद्याचे कलम 4

(3) (vi) नुसार दिलेल्या सवलतीच्या दाव्याचे निर्धारण करते, या तेजाजी फरासराम खारावाला यांच्या खटल्यातील (1) मुंबई उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाशी आम्ही सहमत नाही. मुख्य न्यायमूर्ती छागला यांनी पृष्ठ क्रमांक 267 वर केलेली निरीक्षणे की, "या उप-खंडाच्या कलम 4 (3) (vi) मध्ये ज्या गोष्टींवर जोर देण्यात आलेला आहे तो अनुदानाचा उद्देश आहे, ज्या उद्देशाने अनुदान देण्यात आले होते. . . . एकदा हे सिद्ध झाले आहे की अनुदान त्या विशिष्ट उद्देशासाठी होते, तर करपात्र व्यक्तीला हे सिद्ध करण्याची आवश्यकता नाही की ते अनुदान ज्या उद्देशासाठी दिले होते त्याच उद्देशासाठी ते खर्च करण्यात आले. तो अधिक खर्च करू शकतो, किंवा तो कमी खर्च करू शकतो, परंतु एखाद्या विशिष्ट हेतूसाठी दिले जाणारे अनुदान सूट मिळण्यास पात्र आहे, आमच्या न्यायनिर्णयाप्रमाणे, मुख्य शब्दांना योग्य प्रभाव द्यायला हवा,"नफ्याच्या पदाच्या किंवा रोजगाराच्या कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी पूर्णपणे आणि अपरिहार्यपणे झालेला खर्च किंवा होणारा खर्च यासाठी." ज्याला सूट देण्यात आली आहे ते खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी किंवा पदाच्या किंवा रोजगाराची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी दिलेला मोबदला नाही : ही सूट केवळ पद किंवा रोजगाराच्या

कर्तव्यांच्या पूर्ततेसाठी पूर्णपणे आणि अपरिहार्यपणे केलेल्या खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी विशेषतः देण्यात आलेल्या विशेष भत्त्याच्या किंवा लाभांच्या संदर्भात लागू होते.

"आयकर आयुक्त, उत्तर प्रदेश विरुद्ध शर्मा अँड कंपनी (1) (एल. टी. आर. ४७०) प्रकरणात अलाहाबाद उच्च न्यायालयाचा न्यायनिर्णय आणि विशेषतः न्या. पाठक, यांच्या निरीक्षणांचा संदर्भ दिला जाऊ शकतो, ज्यावर कंपनीच्या वकिलांनी भर दिला होता. शर्मा अँड कंपनीच्या प्रकरणात (1) "कापूस गिरणी" चा एकमेव विक्री प्रतिनिधी असलेल्या करपात्र फर्मला गिरणीतर्फे किरकोळ कापड दुकानाच्या कर्मचारी व्यवस्थापन संबंधित खर्च पूर्ण करण्याच्या उद्देशाने गिरण्यांच्या मालकांकडून रु. 67,000/- मिळाले होते आणि प्रत्यक्षात मात्र रु. 12, 641/- खर्च झाले होते. कलम 44 (3) नुसार (1955 मध्ये त्यात सुधारणा करण्यापूर्वी) कर भरण्याच्या दायित्वातून सूट मिळण्याचा हक्क आहे, राखून ठेवलेल्या शिल्लक रकमेच्या संदर्भातही, हा फर्म दावा अलाहाबाद उच्च न्यायालयाने कायम ठेवला, न्या. पाठक, यांनी असे निरीक्षण नोंदवले कलम 4 (3) (vi), जसे ते त्यावेळी होते, अनुदान देण्याचा उद्देश कलमाच्या भाषेत समाविष्ट आहे की नाही याची चौकशी करणे प्राप्तिकर अधिकाऱ्याला आवश्यक होते आणि मंजूर केलेली रक्कम प्रत्यक्षात प्राप्तकर्त्याने खर्च केली होती की नाही हे ठरविण्याचा त्याचा संबंध नव्हता. हा निर्णय देताना विद्वान न्यायाधीश दोन बाबींनी प्रभावित झाले: "खर्च" शब्दाचा अर्थ असा

आहे की आधीच खर्च झालेला आहे किंवा भविष्यात खर्च केला जाणार आहे; आणि आयकर हा वार्षिक कर आहे अशा बाबतीत जेथे भत्ता हा तात्पुरता आहे ज्यामध्ये खात्याच्या वर्षापेक्षा जास्त किंवा संपलेल्या कालावधीसाठी किंवा नियतकालिक भत्ता असेल, तर आयकर अधिकारी अधिनियमान्वये लेखा वर्षातील खर्चातून सूट देऊ शकेल आणि त्यापेक्षा जास्त नाही, आणि त्यामुळे नियोक्त्याचा हेतू पूर्णपणे निराश होईल आणि कर्मचाऱ्याला त्याच्या उत्पन्नात नसलेल्या पावतीवर कर भरण्यास सांगितले जाऊ शकते.

"खर्च" शब्दाचा अर्थ असा आहे की काही कारणांसाठी आधीच खर्च झालेला आहे किंवा खर्च केला जाणार आहे. परंतु कर्मचाऱ्याच्या हातात असलेली न भरलेली अतिरिक्त रक्कम करपात्र आहे की नाही या प्रश्नावर त्याचा कोणताही परिणाम होत नाही. आणि दुसऱ्या विचाराशी आम्ही प्रभावित झालो नाही. भत्ता लेखा वर्षापेक्षा जास्त कालावधीच्या संदर्भात असू शकतो किंवा जो पुढील लेखा वर्ष किंवा वर्षांपर्यंत चालतो. परंतु त्या कारणास्तव खात्याच्या वर्षात प्रत्यक्षात झालेल्या खर्चाद्वारे कमी केलेली संपूर्ण रक्कम करपात्र नाही. जर परिस्थितीच्या पुनरावलोकनातून असे दिसून आले की, खात्याच्या वर्षापेक्षा जास्त कालावधीसाठी विशेष भत्ता दिला जातो किंवा विशेष भत्ता मंजूर करून समाविष्ट केलेला कालावधी लेखा वर्ष संपण्याच्या पलीकडे विस्तारतो, तर आमच्या न्यायनिर्णयानुसार, ज्या लेखा वर्षात खर्च केला गेला आहे त्या वर्षाच्या संदर्भात परवानगी असलेली रक्कम निश्चित करणे हे प्राप्तिकर

अधिकाऱ्याचे कर्तव्य असेल आणि अशा प्रकारे निर्धारित केलेली रक्कम आणि प्रत्यक्षात खर्च केलेली रक्कम यांच्यातील फरक केवळ करामध्ये आणला जाईल.

हे लक्षात घेतले जाऊ शकते की, संसदेने वित्त अधिनियम 1955 द्वारे, 1 एप्रिल 1955 पासून, प्राप्तीकर कायदा, 1922 च्या कलम 4 (3) च्या खंड (vi) ची पुनर्रचना केली आहे आणि त्यात स्पष्टपणे तरतूद करण्यात आली आहे की, खर्चाची पूर्तता करण्यासाठी दिलेला विशेष भत्ता, एखाद्या पदाची किंवा नफ्याच्या रोजगाराची कर्तव्ये पार पाडताना, ज्या मर्यादेपर्यंत असा खर्च प्रत्यक्षात त्या उद्देशासाठी केला जातो, त्याला करातून सूट देण्यात आली होती. विधिमंडळाने केलेल्या दुरुस्तीने हे स्पष्ट केले की, कलम 4(3) (vi) नुसार करपात्र व्यक्तीने केवळ प्रत्यक्षात केलेल्या खर्चास सूट दिली जाईल. परंतु ज्या खात्यात अनुदान प्राप्त झाले आहे त्या खात्याच्या वर्षाच्या पलीकडे असलेल्या कालावधीसाठी खर्चाची भरपाई करण्यासाठी मंजूर केलेली रक्कम लेखा वर्ष आणि लेखा वर्षाबाहेरील कालावधी दरम्यान वाटप केली जाईल हे तत्त्व सुधारित कायद्याला लागू होईल.

प्रमुखांशी केलेल्या करारानुसार विक्री प्रतिनिधी नफ्यासाठी नोकरी धरतो यात शंका नाही. त्याउलट आमच्यासमोर कोणताही युक्तिवाद मांडण्यात आला नाही. त्यामुळे विक्री प्रतिनिधी कायद्याच्या कलम 4 (3) (vi) अंतर्गत पद धारण करतो की नाही या प्रश्नावर उच्च न्यायालयाच्या विस्तृत न्यायनिर्णयावर विचार करणे अनावश्यक आहे.

त्यामुळे अपीलाला परवानगी दिली जाते आणि पूरक प्रश्नावर उच्च न्यायालयाने नोंदवलेले उत्तर फेटाळले जाते आणि पूरक प्रश्नाचे खालील उत्तर नोंदवले जाते :

"करपात्र कंपनीला मिळालेल्या विक्री एजन्सीच्या कमिशनच्या 5% भागाला आयकर कायदा, 1922, चे कलम 4 (3) (vi) नुसार सूट देण्यात आली आहे, जो विक्री प्रतिनिधी म्हणून कंपनीच्या कर्तव्याच्या पूर्ततेमध्ये लेखा वर्षात पूर्णपणे आणि अपरिहार्यपणे खर्च झाला आहे.

या न्यायालयात आणि उच्च न्यायालयात या अपीलात खर्चाबाबत कोणताही आदेश देण्यात येत नाही.

अपील मंजूर करण्यात आले.

X-X-X-X

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X